

[Stærmose.]

vort Lands Holdning. Personlig kom jeg ved den Lejlighed til at tænke paa et meget berømt Citat fra Chesterton, som er blevet anvendt meget i disse Aar, hvor Chesterton siger: „Der er ingen Skam i at frygte Overmagten, men jeg foragter den, der beundrer den.“

Det er jo saadan, at det, der er Hovedsagen, naar vi ser tilbage paa Besættelsesaarene, er dette, at vore ansvarlige Myndigheder, Rigsdagen og Regeringen, førte deres Politik ud fra det ganske bestemte Synspunkt, at det vigtigste var at holde Danmark uden for Krigen, det var at skaaene Befolkningen for Lidelser, og det var at bevare vore Institutioner. Det er Gang paa Gang, baade paa Møder og i fortrolige Samtaler, blevet stillet op som det, der var dansk Politikks Maal under Besættelsestidens første Periode. Der har i vort Folk været en ganske klar Opposition mod en saadan Definition af det politiske Maal. Der har været Folk, som ikke kunde indrette sig paa denne Opportunisme, der har været Bevægelser, som prøvede paa at protestere mod den Afbøjning for Tvang og Trusler, som vi var inde paa den første Tid. Der var Bevægelser, som gik imod den Politik, som førte til Løfter og Tilsagn, f. Eks. over for danske Officerer, der vilde i tysk eller finsk Kristjeneste, Løfter og Tilsagn, givet af den danske Regering, men som nu efter Befrielsen bliver brudt af de samme Folk, der dengang var medansvarlige for, at Løfterne blev givet. Der har været en Protestbevægelse mod denne Politik hele Tiden, ogsaa langt uden for det Partis Rækker, som jeg repræsenterer. Og det er saadan, at det, der ytrer sig nu som en Skuffelse eller som en Kritik mod Dispositioner, som den højtærede Udenrigsminister har truffet, er Udtryk for hele denne Bevægelse.

Nu kan man saa sige, at denne Bevægelse ikke i og for sig hviler paa noget reelt Grundlag, fordi det var med aabne Øjne, man fra de ansvarlige Kredses Side førte sin Politik, gik ind i et Dobbeltspil, og man vil — som det er sket saa mange Gange i den senere Tid — paavise, at dette Dobbeltspil egentlig er blevet meget heldigt gennemført. Nu tvivler jeg for det første paa, at der fra 1940—1943 var Tale om et Dobbeltspil; og for det andet tvivler jeg ogsaa meget paa, om man kan kalde det heldigt, at vi under et saadant Dobbeltspil redder Institutionerne og redder materielle Værdier, men sætter aandelige Værdier som Retsbevidstheden og Tilliden til vore Myndigheder over Styr.

Det vil tage nogen Tid, før man kan faa min Gruppe og vore Kredse overbevist om, at der indtil 1943 var Tale om et Dobbeltspil — dertil har vi alt for mange bitre Oplevelser fra de første Aar. Det er f. Eks. meget vanskeligt for os at glemme, hvordan den første Chef for vore Faldskærmsagenter, Christian Rottbøll, blev dræbt af danske Tjenestemænd, der var under bestemte Ordre. Vi kan heller ikke glemme, hvordan denne Mands Medhjælper overgav sig til det danske Polit i uden Ildkamp mod et Løfte om, at de ikke skulde blive udleveret til Tyskerne, og hvorledes dette Løfte blev brudt paa den Maade, at da disse Folk blev løsladt fra det danske Fængsel, stod der 10 Skridt fra Portene tyske Folk parat og arresterede dem. Vi har haft Masser af lignende Oplevelser fra de første Aar, der i hvert Fald foreløbig vil hindre os i at tro paa, at der i disse Aar førtes et Dobbeltspil.

Det staar ganske fast for os paa samme Maade som for den ærede kommunistiske Ordfører (Svend Nielsen), at 29. August-Beslutningerne blev tvunget frem ved Sabotagen og de mere eller mindre spontane Folkestrejker og -rejsninger. 29. August-Situationen skyldtes ikke noget politisk Førerskab, men alene den Kendsgerning, at det omsider, i Foraaret 1943, var lykkedes Folk fra Europas Undergrunds Hovedkvarter at faa Fodfæste her i Landet. Man kan maaske sige, at det i og for sig var politisk heldigt, at den første Mand, der kom fra dette Hovedkvarter, dræbtes ved Haslev ved Nytaarstid 1942, og nu bagefter maa det maaske ogsaa siges at have været politisk heldigt, at Rottbøll blev skudt i September 1942, for hvis det var lykkedes dem at udvikle den danske Modstand i Løbet af 1942, vilde det sikkert have været tvivlsomt, om vore ansvarlige Myndigheder vilde have været i Stand til at foretage det Brud, som Tingene var modne til et Aar efter, da Tysklands Krigslykke havde vendt sig.

Jeg har draget alle disse Forhold frem — ogsaa jeg er Tilhænger af, at Tingene føres tilbage i Tid og vurderes ud fra de øjeblikkelige Forudsætninger, der forelaa dengang — for at understrege, at den Anklage, der staar, ikke er Udtryk for nogen tilfældig Øjebliksstemning og heller ikke for nogen national Farisæisme, men den har Krav paa at blive hørt, og den har Krav paa at blive respekteret, og det kan jeg ikke faa mig selv overbevist om, at den højtærede Udenrigsminister har gjort ved sine Dispositioner. Det vilde have været rigtigere at lade den parlamentariske Kommission skabe